

Méltósággal távozni

Nyilatkozat az életfenntartó kezelésekről és életvégi döntésekről

1. Egyházaink vezetői, lelkipásztorai és gyülekezeti közösségeink figyelemmel kísérik azokat a kérdéseket, amelyek társadalmunkban a gyógyíthatatlan betegségek kezelésének, a haldoklás és a meghalás folyamatának, valamint az élet befejezésére vonatkozó döntéseknek erkölcsi megítélését érintik.
2. Az életvégi döntések tekintetében mindenekelőtt ki kell fejeznünk mély együttérzésünket a súlyos, gyógyíthatatlan és visszafordíthatatlan betegségben szenvedő embertársaink iránt, akik fájdalommal, félelemmel és kétségbeeséssel tekintenek arra az időszakra, amelyről úgy gondolják, hogy méltóságuktól és önrendelkezési lehetőségüktől megfosztva, elviselhetetlen szenvedések között és magányosan lesznek kénytelenek megélni az életből való távozásukat, ezért ezt megelőzően, orvosi, hozzátartozói vagy további külső segítséggel kívánják befejezni életüket, még mielőtt az életük elveszítené méltóságát. Megértéssel és együttérzéssel tekintünk azon helyzetekre, ahol szenvedő embertársaink úgy érzik, hogy a súlyos és végzetes betegség miatt méltóságától megfosztott, illetve a teljes mértékben mások segítségétől és gondoskodásától függő élet teher, és méltóbb lenne annak befejezése.
3. Egyházaink közösségeit is érintik az említett kérdések, ezért szükségesnek tartjuk ezek tárgyilagos, ítéletmentes teológiai és etikai átgondolását. Valljuk, hogy a súlyosan beteg és haldokló emberről való gondoskodás, a szenvedés enyhítése és a haldoklók kísérése emberi és hitből fakadó kötelezettségünk, függetlenül az érintett szenvedő ember lelkiismereti beállítottságától és erkölcsi nézeteitől.
4. Az élet eredetéről, értékéről és titkáról való keresztény meggyőződésünkkel nem egyeztethető össze olyan eljárás, amely tevőlegesen és cselekvő módon irányul az élet kioltására (pl. aktív eutanázia, az asszisztált öngyilkosság), és nem értünk egyet az élet ily módon való kioltásának legalizálásával, sem vélelmezett morális indoklásával. Valljuk, hogy az élet kezdete és vége – bibliai és teológiai értelemben – emberileg meghatározhatatlan. Az emberi élet méltósága nem a cselekvőképességében és egyéb emberi körülményekben áll, hanem Istennel való kapcsolatában gyökerezik. Az életnek ez a „szakralitása” és „transzcendens meghatározottsága” ellentétes minden olyan szabadság és autonómiaértelmezéssel, amely az élet megszüntetésére vagy annak önhatalmú befejezésére irányul. Ugyanakkor Isten feltétel nélküli szeretetét, kegyelmét és bűnbocsátó irgalmát hirdetjük minden olyan helyzetben is, ahol az életben tartás elviselhetetlen tehernek minősült és lezárására sor került.
5. Az élet tevőleges kioltásának legalizálására irányuló törvényi változtatás - meglátásunk szerint - súlyos következményeket eredményezne, gyökeresen változtatná meg a gyógyító szakmák és egészségügyi intézményrendszerek önértelmezését, morális és lelkiismereti nyomás alá helyezné a segítőköt, hozzátartozókat, az ügyben érintett hivatások képviselőit. Meggyőződésünk szerint a jogrendnek az élet és az emberi méltóság pártján kell állnia!
6. Ugyanakkor tudatában vagyunk annak, hogy körültekintő jogi szabályozás hiányában elmosódik a határ az életfenntartó beavatkozásról való lemondás és a halál tevőleges előidézése között. A jelenlegi magyar törvényi szabályozás értelmében rendelkezhet valaki az életmentő és életfenntartó ellátás visszautasításáról, így az újraelélesztés mellőzéséről, a gyakorlatban mégis szinte kivitelezhetetlen ennek érvényt szerezni a hatályos eljárási szabályok hiányosságai és elégtelensége miatt. Ennek következtében szinte kizárólag orvosi mérlegeléstől függ az életfenntartó kezelések

megkezdése, fenntartása vagy annak beszüntetése, gyakran a túlkezelés vagy hasztalan kezelés dilemmájától kísérve. Ilyen helyzetben orvosok és egészségügyi dolgozók, ezen belül is az intenzív osztályok dolgozói állandó lelkiismereti konfliktusoknak vannak kitéve, és küzdenek a magukra hagyatottság érzésével. Ezért szorgalmazzuk e jogi hiányosságok megszüntetését, kellő szakmai és etikai párbeszéd kíséretében.

7. Valljuk, hogy az ember nem feltétlen ura az életnek. Az élet minden áron való fenntartása vagy az életre való kényszerítés ellentétes Isten akaratával, ezért adott esetben helyet kell adni a kezelésekről való lemondás számára. Viszont egy olyan gyakorlat, amely az együttérzésre való hivatkozással az élet befejezését csak emberi mérlegeléstől és döntéstől teszi függővé, ennek eredményeként tevőlegesen járul hozzá az élet kioltásához, végső soron ellentétes Isten kinyilatkoztatásával és az egyetemes erkölcsi törvényekkel.

8. Az élet és az elmúlás titkának tudatosítása közben tovább kell törekednünk az élet tevőleges kioltásával szemben olyan palliatív lehetőségek megteremtésére, illetve továbbfejlesztésére, amelyek képesek enyhíteni a halálra készülők és szeretteik félelmét, kétségeit és magányát. A haldoklók kísérésének együttérző, testi-lelki fájdalmaikat hatékonyan enyhíteni képes kultúrája, valamint ennek intézményesített keretei képezhetnek megfelelő alternatívát az élet cselekvő és önhatalmú kioltásával, és annak intézményesített megoldásaival szemben.

9. Végül imádságra való felhívással fordulunk gyülekezeti tagjaink és embertársaink felé szenvedő és halálra készülő embertársaink és hozzátartozóik helyzete láttán, bízva az imádság erejében és reménykedve annak meghallgatásában, abban a hitben, hogy az élet Ura taníthat minket „úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (Zsolt 90,12).

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) elnöksége 2024. május 14-i ülésén jóváhagyta a MEÖT Szociáletikai Bizottságának ezen állásfoglalását.